

การสร้างสันติภาพในภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู และความห่างทางสังคมของคนรุ่นใหม่ในปัตตานี¹

ธัญกรณ์ หิรัญญไพสิฐกุล² ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี³
มะรอนิง สาแลมิง⁴

(Received: November 3, 2022; Revised: December 2, 2022; Accepted: December 13, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ค้นหาแนวทางสร้างสันติจากความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูกับความห่างทางสังคมของคนรุ่นใหม่ในปัตตานี จากการบ่มเพาะทางสังคม เพศ และศาสนาที่ต่างกัน ศึกษาแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยในปัตตานีจำนวน 320 ราย ใช้แบบประเมินค่าภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู ($\alpha = 0.820$) กับแบบสอบถามวัดความห่างทางสังคมของโบกาตัส ($\alpha = 0.927$) วิเคราะห์ความแตกต่างและความสัมพันธ์ ผลวิจัยพบว่า 1) การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูที่ระดับเชิงแกร่ง และมีความห่างทางสังคมมากกว่าการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐ 2) ศาสนาอิสลามมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูที่ระดับเชิง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากวิทยานิพนธ์เรื่อง ความห่างทางสังคมและภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์เชื้อชาติมลายูของคนรุ่นใหม่ภายใต้สังคมที่หลากหลายในปัตตานี

² นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: thanankorn2010@hotmail.com (Corresponding Author)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นภวิทย์อารุโศ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: Srisompob.j@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี E-mail: maroning5222@gmail.com

และมีความห่างทางสังคมมากกว่าศาสนาพุทธ 3) เพศหญิงมีภาพพจน์เหมารวม
อัตลักษณ์ลาวยุที่ระดับแข็ง และมีความห่างทางสังคมมากกว่าเพศชาย และ
4) ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์ลาวยุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความห่าง
ทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 4 กรณี ประจักษ์ถึงความขัดแย้ง
ทางวัฒนธรรมที่ต่างกันในพื้นที่จากการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียน ศาสนา
และเพศที่ต่างกัน

ในการสร้างสันติภาพคือหลีกเลี่ยงเจตคติเชิงลบที่คนมลายูรู้สึกถูกกลืน
กลายเป็นพหุวัฒนธรรมเชิงเดี่ยว เป็นวัฒนธรรมไทยเชิงเดี่ยวจากรัฐ และ
สังคมมลายูมุสลิมควรปรับลดระดับภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์ลาวยุลงใน
ระดับที่เป็นกลางผ่านการบ่มเพาะทางศาสนาอิสลาม

คำสำคัญ ความห่างทางสังคม ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์ลาวยุ การบ่มเพาะ
ทางสังคมจากโรงเรียน คนรุ่นใหม่

Research Article

Peacebuilding in Malay Identity Stereotype and Social Distance of the Younger Generation in Pattani¹

*Thanankorn Hiranpaisitkul² Srisompob Jitpiromsri³
Maroning Saleaimg⁴*

Abstract

This study was an attempt to 1) seek for methods to promote peacebuilding in the midst of local and ethnic identity conflicts and 2) investigate the relationship between Malay identity stereotype and social distance of the new generations considering the differences of socialization, genders, and religions. Participants were 320 students at University in Pattani Province. Data were collected using an ethnic stereotype evaluation form with $\alpha = 0.820$ and a Bogardus Social Distance questionnaire of which $\alpha = 0.927$. Means and Pearson Correlation Coefficient were applied for data analysis. Results showed that 1) Malay identity stereotype of the students under the private Islamic school socialization was high and the social distance appeared to broader than that in the public school students, 2) Islamic Malay identity stereotype was higher and the social distance was broader than the Buddhists, 3) Malay identity

¹ This research article originates from a thesis entitled: Social Distance and Malay Identity's Ethnic Stereotype of the Younger Generation in Social Diversity of Pattani

² Student of the Degree of Master of Arts in Conflict and Peace Studies, Institute for Peace Studies, Prince of Songkla University, E-mail: thanankorn2010@hotmail.com (Corresponding Author)

³ Assistant Professor, Ph.D., Senior Researcher, Center for Conflict Studies and Cultural Diversity, Institute for Peace Studies, Prince of Songkla University, E-mail: Srisompob.j@gmail.com

⁴ Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, E-mail: maroning5222@gmail.com

stereotype of female participants was high and the social distance was broader than that found among males, while 4) Malay identity stereotype and social distance were statistically correlated at a significant level in all of the 4 cases. These reveal concrete evidence of ethnic identity conflict in the area caused by diverse socialization, religions, and genders.

To promote peace in the area, it is recommended that the atmosphere of multiculturalism be promoted to reduce negative attitudes towards cultural assimilation from Thai monoculturalism suppressed by the government and the society. Likewise, Malay identity stereotype should also be reduced to the neutral level through Islamic socialization.

Keywords: Social Distance, Malay Identity Stereotype, Socialization in School, Younger Generation

บทนำ

สังคมที่หลากหลายเชื้อชาติ (Social Diversity) ย่อมมีการปะทะทางสังคม (Socialization) ที่ฝังรากลึกเป็นอุปนิสัยตายตัวหรือภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์เชื้อชาติ (Identity's Ethnic Stereotypes) ที่แตกต่างกันไปจากเชื้อชาติอื่น จนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง (Conflict) และความห่างทางสังคมตามมา จากการรับรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกอคติ เกิดเจตคติเชิงลบ มีการแบ่งพวกระหว่างเชื้อชาติ (Chuenhuman, 1973) เป็นช่องว่างความห่างทางสังคมเพื่อหลบเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์กัน บางครั้งแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่อต้าน และใช้ความรุนแรงหรือไม่ก็เป็นเจตคติเชิงบวกที่แสดงออกถึงความใกล้ชิด สนับสนุนปรองดองกัน เป็นวงล้อของห่วงโซ่ภาพพจน์เหมารวมเชื้อชาติกับความห่างทางสังคมในสังคมที่หลากหลาย

ภาพที่ 1 ห่วงโซ่ภาพพจน์เหมารวมเชื้อชาติกับความห่างทางสังคมในสังคมที่หลากหลาย
ที่มา: Hiranpaisitkul (2022)

ในสามจังหวัดชายแดนใต้ไทยชนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่มากกว่าร้อยละ 70 เป็นเชื้อชาติมลายู พุทธมลายูเป็นภาษาแม่ มีอีกขระยาวิเป็นภาษาเขียน และนับถือศาสนาอิสลาม เป็นอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติ การเป็นเมืองที่คนเคร่งครัดต่อศาสนาอิสลาม มีมัสยิดหนาแน่นมากที่สุดในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีความเชื่อที่ยึดหลักจากสำนักคิดแบบจารีตนิยม พร้อมกับ “เรื่องเล่า (Narratives) ประวัติศาสตร์ชาตินิยมมลายูเชิงเดี่ยวและภาษามลายู (Tuansiri, Pathan & Kona 2019) มานานกว่า 476 ปี เป็นอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติมลายูถิ่นปัตตานี (ออแซฮฺนาญ) ตามแนววิถีอิสลามที่มีความรู้สึกรักและหวงแหนต่ออัตลักษณ์

มลายู และแสดงออกทางคุณลักษณะเฉพาะของกลุ่มออกมาเป็นภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูที่เป็นคุณลักษณะปรากฏต่อสาธารณชนทางสายเลือดมลายู พุฒมลายูเป็นภาษาแม่ในวิถีประจำวัน มีถิ่นกำเนิดในสามจังหวัดชายแดนใต้ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส รวมถึง 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา (จะนะ สะบ้าย้อย เทพา นาทวี) ยังรวมถึงคุณลักษณะมลายูผู้ที่อยู่นอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และรวมถึงผู้นับถือศาสนาอิสลามที่ไม่ได้พุฒมลายูนอกพื้นที่ นิยมแต่งกาย วัฒนธรรมมลายูมุสลิม ปฏิบัติตามบทบัญญัติศาสนาอิสลามที่แม้บางข้อขัดแย้ง กับแนวทางของคนต่างศาสนาอย่างเคร่งครัด จึงถูกสังคมสร้างภาพพจน์เหมารวม (Stereotype) ว่าเป็นกลุ่มที่มีความขัดแย้ง เห็นต่างจากรัฐ มักใช้ความรุนแรงโต้ตอบ โดยประเมินค่าได้จากมาตรวัดอันตรายภาพของคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่กล่าวไว้ข้างต้น แบ่งเป็น 4 ช่วงระดับความแข็งแกร่งของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู

เมื่อสังคมสร้างภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู ย่อมนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนในสังคม แล้วนำไปสู่ **ความห่างทางสังคม** ซึ่งหมายถึง บุคคล หรือกลุ่มคนให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกันน้อย แสดงออกถึงระยะทางไกลออกเมื่อต้องการบายเบี่ยงที่จะติดต่อปฏิสัมพันธ์กัน หรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน เชื้อชาติ ชนชั้นทางสังคม เพศสภาพ ศาสนา ความเชื่อ ภาษา ของสังคมหนึ่งที่มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หรือห่างไกลกัน แปรลกหน้ากัน การแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก หรือความตึงเครียดที่เปราะบางในสังคมโดยสามารถวัดประเมินค่าได้ จากปฏิภพความรู้สึเชิงอัตวิสัย-อารมณ์ ที่มีอิทธิพลให้ข้อมูล การเหมารวม ความอคติ ต่อการตัดสินในคุณลักษณะใด ๆ ของผู้คนเกี่ยวกับความจริงหรือ จากภาพพจน์จากการรวบรวมการรับรู้ประสบการณ์ ความคาดหวัง และความเข้าใจส่วนตัว โดยวัดค่าได้จากมาตรวัดความห่างทางสังคม จากปัจจัยของการแสดงความนับถือ (Respect Factor) แสดงความสัมพันธ์ถึงขั้นแต่งงาน (Marital Factor) แสดงความสัมพันธ์ฉันท์มิตร (Friendship Factor) แสดงการยอมรับ (Acceptance Factor or Social Distance Factor) แสดงความเหนือกว่า (Super ordination Factor) โดยใช้เทคนิคความใกล้เคียง (Proximity Techniques) ประเมินค่าความ

ใกล้ชิด-ห่างไกล ด้วยตัวเลขจัดอันดับ 1-9 ช่วง แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ระหว่างความใกล้ชิดกับความห่างกันของบุคคล

เมืองปัตตานีเป็นแหล่งรวมสามวัฒนธรรมที่ยังคงสภาพวัฒนธรรมมลายูมุสลิม (ออสานายู) เป็นแกนกลางวัฒนธรรม (Cultural Core) และมีวัฒนธรรมไทยพุทธ (ออสานายู) กับวัฒนธรรมไทยเชื้อสายจีน (ออสานายู) เป็นเขตวัฒนธรรม (Culture Area) ปะปนรวมกันอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสามวัฒนธรรม ไทย-จีน-มลายู ที่หลากหลาย บางครั้งมีความขัดแย้งกันนำไปสู่ความห่างทางสังคมให้ถ่างออกจากกัน ก่อเกิดสภาวะ ความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจต่อกัน กลายเป็นพื้นที่อ่อนไหวต่ออัตลักษณ์เชื้อชาติ ศาสนา เพราะต่างก็มีจุดยืนมีจิตสำนึกรักหวงแหนในความเป็นอัตลักษณ์เชื้อชาติของตนที่ได้รับการบ่มเพาะทางสังคมของแต่ละวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

การบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ของมลายูมีจุดยืนจากจัดการศึกษาตามอัตลักษณ์มลายูมุสลิม เป็นขบวนการบ่มเพาะที่มุ่งเน้นหลักศาสนาอิสลาม ในอัตลักษณ์มลายูด้วยระยะเวลายาวนานนับ 10 ปี แบ่งการบ่มเพาะเป็น 3 ระดับ คือ อิบติดาอียะฮ์ 4 ปี มุตะวัชชีฎะฮ์ 3 ปี และอาลียะฮ์ (ชานะวียะฮ์) 3 ปี (Farungsang, 2014) ซึ่งถูกแยกไว้เฉพาะเยาวชนมลายูมุสลิมเท่านั้น นับเป็นการบ่มเพาะความแข็งแกร่งทางอัตลักษณ์มลายูอย่างเป็นระบบ ขณะที่ขบวนการเรียนรู้ทางสังคมของเยาวชนไทยพุทธ และไทยเชื้อสายจีนที่อยู่นอกระบบขบวนการบ่มเพาะทางสังคมแบบมลายูมุสลิม การบ่มเพาะทางสังคมด้วยจัดการศึกษาเชิงวิชาการตามหลักสากลนิยมตะวันตก สร้างปทัสถาน (Norms) ของเยาวชนแต่ละกลุ่มเชื้อชาติแตกต่างกันออกไป ต่างก็มีจุดยืนตามวิถีประชา (Folkways) จารีต (Morals) กฎเกณฑ์ (Rules) ในการอบรมบ่มเพาะทางสังคมวัฒนธรรมไม่เหมือนกัน

ในประเด็นการบ่มเพาะทางสังคมด้วยบริบทของการจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนกัน ทั้งแกนกลางจากกรุงเทพ และระบบการศึกษาทางศาสนาอิสลามตามรูปแบบท้องถิ่นมลายูจะส่งผลอย่างไรต่อลักษณะ “ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู และความห่างทางสังคม” ของเยาวชนมลายูรุ่นใหม่ ยังไม่ปรากฏมีการศึกษาวิจัย การวิจัยนี้จึงนำประเด็นการวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาสังคมเกี่ยวกับ การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียน สถานภาพทางเพศ และศาสนา

มาศึกษาความแตกต่างกับความสัมพันธ์ระหว่าง “ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู และความห่างทางสังคม” ในคนรุ่นใหม่ นำมาค้นหาแนวทางลดความขัดแย้งในสังคมจังหวัดชายแดนใต้เพื่อสร้างสันติภาพได้จากภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูกับความห่างทางสังคมของคนรุ่นใหม่ได้อย่างไร?

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาความแตกต่างของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู และความห่างทางสังคมในการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียน สถานทางเพศ และศาสนาของคนรุ่นใหม่ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูกับความห่างทางสังคมของคนรุ่นใหม่ เพื่อปรับความสัมพันธ์และหาแนวทางตอบสนองความต้องการบนพื้นฐานความยุติธรรมของความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจังหวัดชายแดนใต้ ด้วยการค้นหาแนวทางการสร้างสันติภาพในสังคม

สมมติฐานการวิจัย

- 1) การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งมากกว่าการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล
- 2) เพศหญิงมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งกว่าเพศชาย
- 3) ศาสนาอิสลามมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งมากกว่าศาสนาพุทธ
- 4) การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีความห่างทางสังคมมากกว่าการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล
- 5) เพศหญิงมีความห่างทางสังคมมากกว่าเพศชาย
- 6) ศาสนาอิสลามมีความห่างทางสังคมมากกว่าศาสนาพุทธ
- 7) ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความห่างทางสังคม

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความขัดแย้งเชิงนโยบายการเมืองการปกครองในชนกลุ่มน้อยมลายูมุสลิมของประเทศไทยสู่การบ่มเพาะทางสังคม เพื่อสร้างอัตลักษณ์มลายู

จากการตราพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับที่ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2464 ท้าวราชาอาณาจักรไทย สร้างความขัดแย้งเชิงนโยบายการเมืองการปกครองในชนกลุ่มน้อยมลายูมุสลิมของประเทศไทย สร้างความรู้สึก (Affective Component) เจตคติเชิงลบต่อรัฐไทยที่ประสงค์จะเหมารวมชนทุกเชื้อชาติทุกภาษาในราชอาณาจักรไทยให้กลายเป็นหนึ่งเดียวกันกับความเป็น “คนไทย” (พหุวัฒนธรรมเชิงเดี่ยว) เกิดความรู้สึกว่าตนถูกกีดกันออกจากภาษามลายูที่เป็นภาษาแม่ เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมของมลายู และจากศาสนบัญญัติอิสลามเป็นชนวนจุดประกายของการเกิดภาพพจน์เหมารวม (Stereotype) ทางเจตคติเชิงลบต่อรัฐไทย ต่อมาใน พ.ศ. 2466 รัฐบาลไทยสั่งปิดโรงเรียนปอเนาะซึ่งเป็นที่ยอมรับวัฒนธรรม ภาษามลายู และสอนศาสนาอิสลามแต่ดั้งเดิม ยิ่งเป็นการตอกย้ำภาพจำเชิงลบต่อรัฐไทย นำมาซึ่งการชุมนุมประท้วงและเกิดจลาจลอย่างรุนแรงขึ้นทั่วพื้นที่แห่งนี้ ด้วยนโยบายหลอมรวมความเป็น “รัฐไทยเชิงเดี่ยว” และใน พ.ศ. 2482 รัฐได้ออกระเบียบวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับการสวมใส่เครื่องแต่งกายประเพณีนิยมไทยซึ่งไปขัดแย้งกับหลักศาสนบัญญัติการแต่งกายของอิสลาม หากฝ่าฝืนระเบียบจะถูกปรับโทษทัณฑ์ จนมาถึง พ.ศ. 2487 การใช้ภาษามลายูและวัตรปฏิบัติทางศาสนาอิสลามถูกกำหนดให้เป็นเรื่องผิดกฎหมาย (Jeman, 2015) ซึ่งในปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการแต่งกายของมุสลิมตามหลักศาสนบัญญัติอิสลามยังคงเกิดขึ้นในโรงเรียนของรัฐที่ยังไม่สามารถหาจุดร่วมกันได้สืบมาจนปัจจุบันนี้

คนมลายูมุสลิมจึงรู้สึกว่า ตนกำลังถูกคุกคามจากวัฒนธรรมไทยที่เป็นแก่นกลางของประเทศ ถูกกลืนกลายด้วยภาษาไทย และด้วยระบบการศึกษาไทยที่มุ่งเน้นหลักวิชาการเชิงสากลจากส่วนกลางของการปกครองแบบคนไทยพุทธที่แตกต่างไปจากคนมุสลิมที่ยึดถือตามศาสนบัญญัติอิสลาม นำมาซึ่งความไม่เข้าใจระหว่างกันละกัน สร้างปมขัดแย้งทางความเชื่อเชิงวัฒนธรรมและอุดมการณ์ขยายผลไปถึงระดับใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องจุดยืนของแต่ละฝ่าย

ภายใต้อำนาจปกครองส่วนกลางจากกรุงเทพฯ นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนมลายู (ความขัดแย้งแนวตั้ง) นำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มขบวนการกู้ชาติมลายู เพื่อเรียกร้องสิทธิการปกครองตนเองกลับคืน (Binji, Laomen & Ismail. 2015) ขณะที่รัฐไทยแกนกลางที่กรุงเทพฯ ไม่ยอมรับข้อเรียกร้องสิทธิการปกครองตนเองมลายู โดยใช้อำนาจการปกครองแผ่นดินบริหารความมั่นคงแห่งชาติในจังหวัดชายแดนใต้จัดระเบียบด้านต่าง ๆ ทั้งระบบจัดการศึกษาจากส่วนกลาง ในการบ่มเพาะทางสังคมที่มุ่งเน้นเชิงวิชาการตามหลักสากลนิยม แบบหลอมรวมความหลากหลายทางชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในแผ่นดินไทยให้กลายเป็นหนึ่งเดียวกันกับความเป็นรัฐไทยเชื้อชาติเชิงเดี่ยว (Mono-Thai Ethnic State) คือการเป็นชาติไทยเดียวกันซึ่งเป็นชาวพุทธในวิถีไทยภาคกลาง (Saiphan, 2016) ส่งผลเชิงจิตวิทยาสังคมต่อความรู้สึกในจิตสำนึกหวงแหนอัตลักษณ์มลายูที่ส่งผ่านทางคำสอน ความเชื่อ เพื่อตอกย้ำอัตลักษณ์มลายูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ให้คงสภาพที่แข็งแกร่งไว้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐไทยกับกลุ่มชนชั้นนำทางสังคมมลายูมุสลิม เกิดช่องว่างความห่างทางสังคมของกลุ่มชนทั้งสองให้ถ่างออกไป สร้างความขัดแย้งที่นำไปสู่สถานการณ์ที่ใช้ความรุนแรงในพื้นที่ จากความรู้สึกที่ถูกกดทับทางเชื้อชาติมลายู ดังที่ Jitpiromsri (2020) ศึกษาเรื่องของ Peace Survey ในสามจังหวัดชายแดนใต้ตลอดช่วงเวลามากกว่า 17 ปี ได้กล่าวถึงความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์เชื้อชาติและศาสนาที่ถูกกดทับสะสมไว้นาน นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในพื้นที่ การก่อความไม่สงบ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปรากฏการณ์ความห่างทางสังคมระหว่างคนมลายูมุสลิมกับคนไทยพุทธในพื้นที่ชายแดนใต้เป็นผลที่ตามมา

การวิเคราะห์ความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์มลายูกับรัฐไทยด้วยทฤษฎีจุดยืน ความสนใจ และความต้องการ (Jithesh, 2017)

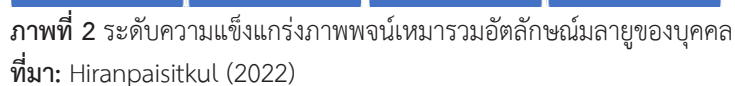
ตารางที่ 1 วิเคราะห์ จุดยืน ความสนใจ และความต้องการในอัตลักษณ์จังหวัดชายแดนใต้

คู่กรณี	รัฐบาลไทย	ชาวมลายูมุสลิม
จุดยืน	บูรณาการหลอมรวมความเป็นไทย	รักษาอัตลักษณ์เชื้อชาติมลายู
ความสนใจ	เป็นไทยแบบหนึ่งเดียวกับส่วนกลาง	ความเป็นอัตลักษณ์มลายูมุสลิม
ความต้องการ	รวมความเป็นไทยหนึ่งเดียวกัน ใช้พหุวัฒนธรรมเชิงเดียว	ปกป้องอัตลักษณ์มลายูมุสลิม
ความกลัว	การแบ่งแยกความเป็นหนึ่งเดียวกัน	สูญเสียอัตลักษณ์เชื้อชาติมลายู

การใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินด้วยวัฒนธรรมแก่นกลางที่ยึดตาม “รัฐนิยมไทย” กำหนดนโยบายพหุวัฒนธรรมไทยเชิงเดียวจะสร้างปัญหาแก่คนมลายูที่มีอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติแข็งแกร่ง ออกมาปกป้องตนเองต่อสู่ทางความคิดความเชื่อ และอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองด้วยการจัดตั้งขบวนการ “ผู้เห็นต่างจากรัฐ” ขึ้นมา สร้างจุดยืนที่แตกต่างจากรัฐ นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยาวนานสืบมาจนปัจจุบัน (Piyasiripon, Phipitphan & Ratchasen, 2018) สร้างความตึงเครียดที่เกิดจากการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมไทยกับมลายูที่มีค่านิยมและความเชื่อต่างกัน ส่งผลต่อการจัดระบบจัดการศึกษาของคนท้องถิ่นมลายูให้ลุกขึ้นมาปกป้องอัตลักษณ์มลายู และภาษามลายู โดยเน้นหลักศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามอัตลักษณ์มลายูแยกไว้เฉพาะนักเรียนมลายูมุสลิมทำให้ขบวนการเรียนรู้ทางสังคมของเยาวชนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลซึ่งอยู่นอกระบบขบวนการบ่มเพาะทางสังคมแบบอัตลักษณ์มลายู จึงมีปทัสถาน (Norms) วิถีประชา (Folkways) จารีต (Morals) กฎบัญญัติ (Rules) ในการบ่มเพาะของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันไม่เหมือนกันอย่างไรเป็นประเด็นที่ควรศึกษาวิจัย

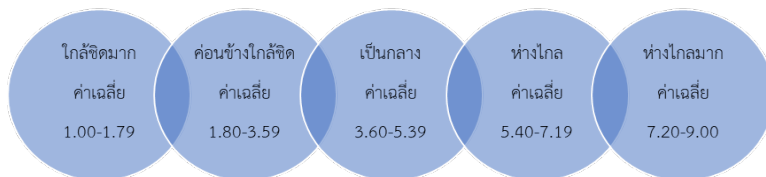
ดังนั้น ในการศึกษาในตัวแปรอิสระประกอบด้วย 1) การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐกับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 2) สภาพทางเพศชายกับหญิง และ 3) ศาสนาพุทธกับอิสลาม โดยมีตัวแปรตามคือ 1) ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู และ 2) ความห่างทางสังคม

ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูเป็นค่าเฉลี่ยที่บ่งชี้การมีหรือไม่มีคุณลักษณะ 7 ประการ เกี่ยวกับ 1) สายเลือดมลายู 2) ถิ่นกำเนิดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และ 4 อำเภอ จะนะ สะบ้าย้อย เทพา นาหวี จังหวัดสงขลา 3) การพูดมลายูในวิถีประจำวัน ทั้งในหรือนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 4) แต่งกายตามวัฒนธรรมมลายู 5) เคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจ 6) มีแนวคิดที่ขัดแย้งกับรัฐ และ 7) แนวคิดที่ขัดแย้งกับคนต่างศาสนา ยังรวมถึงผู้นับถือศาสนาอิสลามที่ไม่ใช่คนมลายู หรือผู้ที่ไม่เป็นมลายูไม่นับถือศาสนาอิสลาม โดยใช้มาตราอันตรภาค (Interval Scale) แบ่งระดับความแข็งแกร่งของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู ซึ่งประเมินค่าคะแนนรวมต่อบุคคลต่ำสุดคือ 7 คะแนน คือระดับแข็งแกร่งต่ำ และคะแนนรวมต่อบุคคลสูงสุดคือ 14 คะแนน คือระดับแข็งแกร่งสูง แสดงด้วยช่วงระดับค่าเฉลี่ยความแข็งแกร่ง 4 ระดับ (Hiranpaisitkul, 2022)

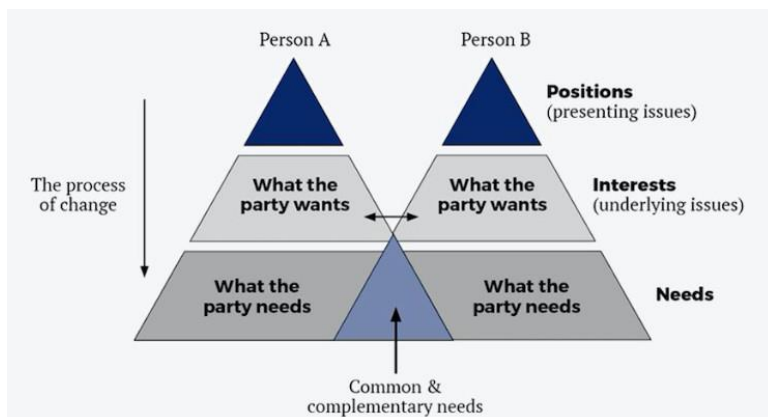
- 123 -

ซึ่งมีลักษณะของการถูกเหมารวมทางอัตลักษณ์หลาย รวมเป็น 7 องค์ประกอบ วัดระดับความห่างทางสังคม โดยใช้เทคนิคความใกล้เคียง (Proximity Techniques) จาก 1-9 ช่วง แบ่งออกเป็นช่วง 5 ระดับ ระหว่างความใกล้ชิดกับความห่างของบุคคล โดยแบ่งช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยรวม ช่วงละ 1.8 เท่า ๆ กัน คือ ระดับใกล้ชิดมากมีค่าเฉลี่ยช่วง 1.00 - 1.79 ระดับค่อนข้างใกล้ชิดมีค่าเฉลี่ยช่วง 1.80 - 3.59 ระดับเป็นกลางมีค่าเฉลี่ยช่วง 3.60 - 5.39 ระดับห่างไกล มีค่าเฉลี่ยช่วง 5.40 - 7.19 ระดับห่างไกลมากมีค่าเฉลี่ยช่วง 7.20 - 9.00 จัดลำดับจากความใกล้ชิดมากจนถึงความห่างไกลมาก (Hiranpaisitkul, 2022)

ภาพที่ 3 5 ระดับความห่างทางสังคม จากใกล้ชิดมากจนถึงห่างไกลมาก
ที่มา: Hiranpaisitkul (2022)

3. ทฤษฎีจุดยืน ความสนใจ และความต้องการ (Jithesh, 2017)

ภาพที่ 4 จุดยืน ความสนใจ และความต้องการร่วมเพื่อจัดการความขัดแย้ง
ที่มา: Jithesh (2017)

ทฤษฎีจุดยืน ความสนใจ และความต้องการ เพื่อจัดการความขัดแย้ง เป็นการวิเคราะห์เพื่อช่วยให้ค้นพบจุดร่วม โดยมุ่งเน้นความสนใจทั้งสองฝ่ายให้ค้นหาจุดร่วมกัน เพื่อตอบสนองความสนใจ ความกังวล ความปรารถนา ความหวัง ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาร่วมกัน เมื่อแต่ละฝ่ายมีตำแหน่งของตนเอง ทำให้มีจุดยืนต่างกัน คือมีความสนใจ แรงจูงใจเบื้องหลัง ความหวัง ความกังวล ความปรารถนาแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน การมุ่งเน้นไปที่ความต้องการของฝ่ายตรงข้ามเพื่อค้นหาจุดร่วมกันได้ ก็จะพบวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งกันเพื่อสร้างสันติภาพ คือวิธีที่สามารถช่วยให้ค้นหาความต้องการในจุดร่วมของทั้งสองฝ่ายได้ ด้วยการสร้างข้อตกลง (Agreement) และยอมรับข้อตกลงด้วยไมตรีสัมพันธ์ภาพที่ปกติ (Normalization) และการปรองดองกัน (Reconciliation) เป็นพื้นที่ร่วม (Common Space) เพื่อสร้างสันติภาพจากทั้ง 2 ฝ่าย เป็นประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจที่ได้ไปสังเคราะห์อภิปรายผล เพื่อเป็นแนวทางค้นหาการสร้างสันติภาพในภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู และความห่างทางสังคมของคนรุ่นใหม่ในจังหวัดชายแดนใต้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Samaun, Yute, and Ismael (2008) กล่าวถึงสังคมส่วนใหญ่รู้สึกว่าการมุสลิมยึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด แข็งแกร่งเกินไป จนทำให้ไม่สามารถจะยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันกับตน และ Sing Suriya (2015) วิเคราะห์ปัญหา: ความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์ที่นิยมอีกฝ่ายเป็นศัตรู ต้องดำเนินไปตาม “ตรรกะแห่งอัตลักษณ์” อันเป็นการนิยาม “ความเหมือนด้วยความแตกต่าง” และ “ความต่างด้วยความเหมือน” ทำความเข้าใจอัตลักษณ์ฝ่ายตรงข้าม แนวทางแก้ไขคือ เน้น “การเคารพยอมรับฝ่ายตรงข้ามอย่างที่เขาเป็น” ขณะที่ Paenae (2013) กล่าวถึงนักเรียนมลายูอิงตนเองอยู่กับศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นผลมาจากการบ่มเพาะกับการจัดการศึกษาแบบอิสลามทั้งในโรงเรียนอิสลามและในชุมชนมุสลิม โดยมีแบบเรียนประวัติศาสตร์ การนำเสนออดีตผ่านเรื่องเล่าของคนในครอบครัว ซึ่งมีลักษณะของอิสลามพื้นถิ่น (Folk Islam) และยังพบว่าลักษณะของการเป็นคนในพื้นที่ นักเรียนเลือกที่จะนำเสนอ อัตลักษณ์ทางเชื้อชาติมลายูและศาสนาอิสลามแตกต่างกันตามสถานการณ์ และอยู่ภายใต้กรอบของรัฐประชาชาติไทย อันเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาของรัฐไทย ระหว่างอุดมการณ์ของรัฐไทย (การรวมให้เป็นหนึ่งเดียวกับความเป็นชาติไทย) เป็นผลมาจากการจัดการศึกษาสองระบบ คือ การศึกษาสามัญที่จัดขึ้นโดยรัฐไทย และการศึกษาทางศาสนาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่คงสาระของความเป็นปอเนาะไว้ด้วยกัน และ Piyasiriphon, Phipitphan, and Ratchasen (2018) พบว่าส่วนใหญ่ในโรงเรียนปฐมวัยถึงมัธยม มีลักษณะแยกกันเรียนระหว่างเด็กพุทธกับเด็กมุสลิม เด็กมุสลิมส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมีค่านิยมส่งไปเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาควบคู่กับสามัญ การแยกกันเรียนของเด็ก 2 กลุ่มก่อให้เกิดการขาดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเด็กพุทธกับเด็กมุสลิม การขับเคลื่อนสังคมพหุวัฒนธรรมยังคงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องจัดการในระดับเยาวชน นอกจากนี้ Saree (2020) พบว่า ระบบจัดการศึกษาของภาครัฐเน้นที่เนื้อหาวิชาการและพหุวัฒนธรรม ขณะที่ความต้องการของผู้ปกครองในท้องถิ่นต้องการเน้นที่ทักษะ

ในการประกอบอาชีพควบคู่กับความรู้ด้านศาสนาอิสลาม และค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของลูกหลานที่ไม่สูงมาก จากที่กล่าวมานี้ ปัจจัยของการเลือก การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเป็นประเด็นสำคัญของคนมลายูในการเลือกโรงเรียนเพื่อการรักษาอัตลักษณ์มลายูไว้ การศึกษานี้จึงนำตัวแปรของ การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและโรงเรียนรัฐบาล กับตัวแปรของศาสนาอิสลามและพุทธเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษานี้

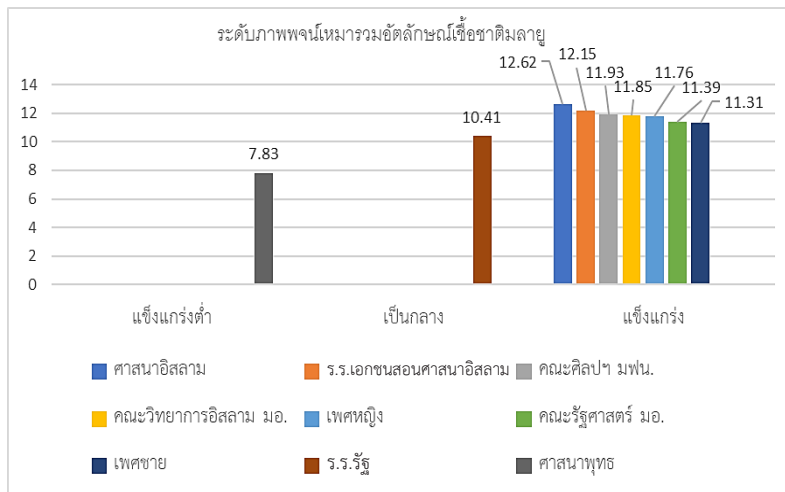
นอกจากนี้ Marddent (2017) ทบทวนสถานะความคิดสตรีนิยมอิสลามโดยพิจารณาสถานะข้อถกเถียงและแนวคิดเกี่ยวกับ สตรีนิยมอิสลาม (Islamic Feminism) ในสังคมอิสลามที่ผูกโยงระหว่างเรื่องวินัย หรือสิ่งที่ต้องพึงปฏิบัติและห้ามปรามกับการลงโทษเมื่อฝ่าฝืนวินัยนั้น ๆ โดยมีกฎหมายชารีอะห์เป็นโครงสร้าง ผู้หญิงตามอารยธรรมอิสลามสำนักคิดจารีตนิยมถูกกำหนดบทบาทไว้ในบ้านที่เป็นสถานที่ปลอดภัยและเหมาะสมที่สุดสำหรับเพศหญิงที่ควรค่าแก่การเลือกเป็นคู่ครอง การเป็นภรรยาที่ดี ที่สร้างความพึงพอใจต่อสามี การสวมใส่ผ้าคลุมศีรษะและปกปิดร่างกายของผู้หญิง เป็นสภาพทางเพศหญิงในบริบทของการเป็นภรรยา เป็นแม่ หรือบุตรสาวข้างต้น จึงเห็นได้ว่าอิทธิพลจากคำสอนทางศาสนาอิสลามต่อเพศชายและหญิงมีความแตกต่างกันที่อาจส่งผลต่อลักษณะทางภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูและความห่างทางสังคมได้ด้วย การศึกษานี้จึงนำตัวแปรเพศชายและหญิง มาศึกษาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษานี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากประชากรของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2564 จากคณะรัฐศาสตร์และคณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กับคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี รวมจำนวน 1,481 ราย โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Quota Sampling กำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณสูตรของทาร์ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้จำนวนนักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 ราย เพื่อศึกษาตัวแปรอิสระ เป็นกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับการบ่มเพาะทาง

สังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและโรงเรียนรัฐบาล กลุ่มนักศึกษาชายและหญิง กลุ่มนักศึกษาอิสลามและพุทธ และตัวแปรตาม คือ ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลายกับความห่างทางสังคม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัยใน ประกอบด้วย ชุดข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียน สถานะทางเพศ ศาสนา กับชุดวัดคุณลักษณะภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลายแบบอันตรภาคมีความน่าเชื่อมั่นที่ 0.820 และมาตรานันตรภาคความห่างทางสังคมของโบกาตัส มีค่าความน่าเชื่อมั่นที่ 0.927 สถิติที่ใช้ศึกษา คือ ค่าความถี่ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย μ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างด้วย T-test ค่าความสัมพันธ์ด้วย ค่าความแปรปรวน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

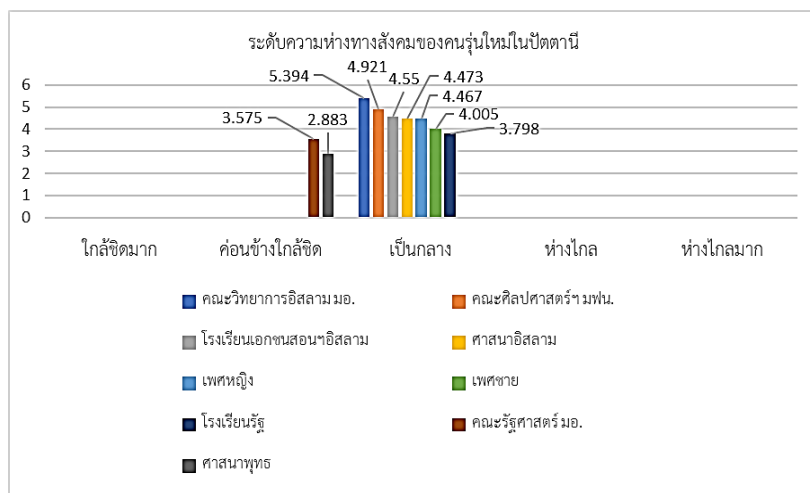
ผลการวิจัย

ภาพที่ 5 ค่าเฉลี่ย μ และ SD ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลาย จำแนกตาม คณะการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียน เพศ และศาสนา

ที่มา: Hiranpaisitkul (2022)

จากภาพที่ 5 พบว่าภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลายในระดับแข็งแกร่ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 12.62 คือศาสนาอิสลาม รองลงมามีค่าเฉลี่ยที่ 12.5 คือการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และที่ 11.76 คือเพศหญิง กับที่ 11.31 คือเพศชาย สำหรับค่าเฉลี่ยภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลายในระดับเป็นกลาง มีค่าเฉลี่ยที่ 10.41 คือการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล โดยที่ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลายในระดับแข็งแกร่งต่ำ คือศาสนาพุทธ ที่ 7.83 จึงพบตัวบ่งชี้ของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลาย ที่อยู่นอก “ระดับแข็งแกร่ง” ในการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล และ ในศาสนาพุทธ เป็นข้อสังเกตของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์หลายนอกกระดัดแข็งแกร่ง

ภาพที่ 6 ค่าเฉลี่ย μ และ SD ความห่างทางสังคม จำแนกตาม คณะ การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียน เพศ และศาสนา

ที่มา: Hiranpaisitkul (2022)

จากภาพที่ 6 พบว่าความห่างทางสังคมโดยรวมอยู่ที่ระดับเป็นกลาง คือไม่ห่างไกลและไม่ใกล้ชิด โดยความห่างทางสังคมในการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีค่าเฉลี่ยที่ 4.550 จากศาสนาอิสลามที่ 4.473 เพศหญิงที่ 4.467 เพศชายที่ 4.005 และการบ่มเพาะทางสังคมจาก

โรงเรียนรัฐบาลที่ 3.798 โดยพบตัวบ่งชี้ระดับความห่างทางสังคมนอกช่วงเป็นกลาง คือ ศาสนาพุทธมีระดับความห่างทางสังคมค่อนข้างใกล้ชิดที่ค่าเฉลี่ย 2.883 เป็นข้อสังเกตของความห่างทางสังคม

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูในการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู	N	ค่าเฉลี่ย	SD	t	Sig
โรงเรียนมัธยมของรัฐ	96	10.41	2.283	-6.811*	.000
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา	224	12.15	1.574		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งมากกว่าการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยอมรับสมมติฐานข้อ 1

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูของเพศชายกับเพศหญิง

ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู	N	ค่าเฉลี่ย	SD	t	Sig
ชาย	99	11.31	2.122	-1.816*	.045
หญิง	221	11.76	1.902		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 เพศหญิงมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยอมรับสมมติฐานข้อ 2

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูของศาสนาพุทธกับอิสลาม

ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู	N	ค่าเฉลี่ย	SD	t	Sig
พุทธ	30	7.83	.747	-25.167*	.000
อิสลาม	290	12.02	1.620		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ศาสนาอิสลามมีภาพพจน์โดยรวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งมากกว่าศาสนาพุทธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยอมรับสมมติฐานข้อ 3

ตารางที่ 5 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความห่างทางสังคมในการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ความห่างทางสังคม	N	ค่าเฉลี่ย	SD	t	Sig
โรงเรียนมัธยมของรัฐ	96	3.798	1.2297	-5.234*	.000
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาฯ	224	4.550	1.1542		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า การบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีความห่างทางสังคมมากกว่าการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยอมรับสมมติฐานข้อ 4

ตารางที่ 6 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความห่างทางสังคมของเพศชายกับเพศหญิง

ความห่างทางสังคม	N	ค่าเฉลี่ย	SD	t	Sig
ชาย	99	4.005	1.2755	-3.162*	.002
หญิง	221	4.467	1.1769		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า เพศหญิงมีความห่างทางสังคมมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยอมรับสมมติฐานข้อ 5

ตารางที่ 7 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความห่างทางสังคมของศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม

ความห่างทางสังคม	N	ค่าเฉลี่ย	SD	t	Sig
ศาสนาพุทธ	30	2.883	.4857	-14.121*	.000
ศาสนาอิสลาม	290	4.473	1.1811		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ศาสนาอิสลามมีความห่างทางสังคมมากกว่าศาสนาพุทธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยอมรับสมมติฐานข้อ 6

ตารางที่ 8 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูกับความห่างทางสังคม

ตัวแปร	r	P	ความสัมพันธ์
ความห่างทางสังคม	.364**	.000	ต่ำ
ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู			

** $p < .001$

จากตารางที่ 8 พบว่า ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = 0.364$) ที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับความห่างทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ยอมรับสมมติฐาน ข้อ 7 ซึ่งหมายถึง เมื่อภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูมีระดับแข็งแกร่งต่ำจะมีทิศทางของความห่างทางสังคมไปที่ระดับค่อนข้างใกล้ชิด หรือใกล้ชิดมาก และหากภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งสูงจะมีทิศทางของความห่างทางสังคมไปที่ระดับห่างไกลหรือห่างไกลมาก

สรุปอภิปรายผล

ข้อค้นพบแรกเกี่ยวกับระดับภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูจัดระดับได้ 3 กลุ่ม (ตามภาพที่ 5) คือ กลุ่มระดับแข็งแกร่งต่ำ เป็นคนรุ่นใหม่ที่น่าเชื่อถือศาสนาพุทธ ($\mu = 7.83$) กลุ่มระดับเป็นกลางคือคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล ($\mu = 10.41$) และกลุ่มระดับแข็งแกร่งคือคนรุ่นใหม่ของศาสนาอิสลาม ($\mu = 12.62$) ได้รับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ($\mu = 12.15$) โดยยังค้นพบว่า เพศหญิงมีระดับ

ภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู ($\mu=11.76$) แข็งแกร่งมากกว่า เพศชาย ($\mu=11.31$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 จึงสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยทางการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปัจจัยจากศาสนาอิสลาม และปัจจัยจากเพศหญิง มีอิทธิพลต่อระดับความแข็งแกร่งของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Samaun, Yute & Ismael (2008) ที่กล่าวถึง “หลักคำสอนอิสลาม ทำให้ยึดมั่นกับศาสนาอย่างเคร่งครัด จนในบางครั้งทำให้สังคมส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกว่า มุสลิมเป็นกลุ่มชนที่ยึดติดกับวัฒนธรรมตัวเองอย่างแข็งแกร่งและเคร่งครัดมาก คำสอนถูกกำหนดจากบทบัญญัติของศาสนาอิสลามประกอบกับมีภาษามลายูที่สืบทอดคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นปาตานี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Paenae (2013) เกี่ยวกับความเป็นอัตลักษณ์มลายูและศาสนาอิสลามที่พบว่า นักเรียนมลายูอิงตนเองอยู่กับศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นผลมาจากการบ่มเพาะกับการจัดการศึกษาแบบอิสลามทั้งในโรงเรียนอิสลามและในชุมชนมุสลิม โดยมีแบบเรียนประวัติศาสตร์ การนำเสนออดีตผ่านเรื่องเล่าของคนในครอบครัว ซึ่งมีลักษณะของอิสลามพื้นถิ่น (Folk Islam) นักเรียนเลือกที่จะนำเสนออัตลักษณ์มลายูและศาสนาอิสลามแตกต่างกันตามสถานการณ์ที่อยู่ภายใต้กรอบของประเทศไทยอันเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาภายใต้อุดมการณ์ของประเทศไทยที่ต้องการรวมความเป็นคนไทยให้เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยยังพบว่าคนรุ่นใหม่ที่นับถือศาสนาพุทธที่รับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาลมีระดับความแข็งแกร่งต่ำเกี่ยวกับภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูขณะที่มีความห่างทางสังคมไปในทิศทางค่อนข้างใกล้ชิด ปรากฏชัดเจนถึงความเป็นอัตลักษณ์มลายูมีปัจจัยของการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียน จากศาสนาที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ ยังพบว่าเพศหญิงมีภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู แข็งแกร่งมากกว่าเพศชาย (ในงานวิจัยนี้มีสัดส่วนจากหญิงมุสลิมในอัตราส่วนที่มากกว่าชาย ตามสัดส่วนจากประชากรของนักศึกษา) ในส่วนนี้สะท้อนจากสังคมมุสลิมว่าด้วยบทบาทของสตรีในศาสนาอิสลามมาเกี่ยวข้อง จากการศึกษาของ Marddent (2017) ในสังคมอิสลามผู้หญิงตามอารยธรรมอิสลามถูก

กำหนดบทบาทไว้ในบ้านที่เป็นสถานที่ปลอดภัยและเหมาะสมที่สุดสำหรับเพศหญิงที่ควรค่าแก่สามัคคีด้วยการเป็นภรรยาที่ดี การสวมใส่ผ้าคลุมศีรษะและปกปิดร่างกายของผู้หญิงเป็นสิ่งต้องกระทำตามหลักศาสนา เป็นแม่ที่ต้องบ่มเพาะลูก ๆ หรือเป็นบุตรสาวที่ต้องอยู่ในกรอบของศาสนาอิสลาม เป็นบทบาทที่ทำให้หญิงมุสลิมคงสภาพอยู่ภายใต้กรอบครัมมุสลิมที่มีบทบาทของชายเป็นผู้นำ การแสดงออกทางสังคมนอกบ้านของหญิงมุสลิมจึงมีความระมัดระวังสูงและจากบทบาทบัญญัติข้อบังคับทางศาสนาอิสลามที่กำกับในวิถีประจำวันของหญิงมุสลิม ประกอบกับความเคร่งครัดต่อศาสนาอิสลามย่อมส่งผลในภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูของเพศหญิงให้มีระดับที่แข็งแกร่งมากกว่าเพศชายย่อมเกิดขึ้นได้จากเบื้องหลังในศาสนาอิสลามที่กำหนดให้หญิงมุสลิมปฏิบัติตามบทบาทบัญญัติต่าง ๆ เช่นกรณี “อิญาบที่โรงเรียนอนุบาลปัตตานี ในพ.ศ. 2561” ความขัดแย้งจากนักเรียนหญิงมุสลิมต้องการคลุมอิญาบตามหลักศาสนาไปเรียนในโรงเรียนรัฐบาล (โรงเรียนรัฐในเขตพื้นที่พุทธวาส) ที่มีระเบียบว่าด้วยการแต่งกายเครื่องแบบนักเรียนเป็นความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์ศาสนาในพื้นที่ชายแดนใต้ (Narkurairattana, 2018)

จึงเห็นได้จากตำแหน่ง (Positions) หรือจุดยืนของระดับภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูระหว่างกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และศาสนาอิสลาม กับกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล และศาสนาพุทธอยู่ในระดับต่างกัน กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และศาสนาอิสลามสนใจในการอนุรักษ์อัตลักษณ์มลายูให้คงสภาพไว้สืบไปเพื่อปกป้องรักษาความเป็นมลายูและศาสนาอิสลามให้คงสภาพไว้ไม่ถูกกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมไทยจากนโยบายทางการศึกษาและนโยบายความมั่นคงของรัฐ จึงต้องการคงสภาพของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูและศาสนาอิสลามไว้ ดังปรากฏให้เห็นค่านิยมของคนมลายูในพื้นที่นิยมเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนรัฐ เพราะมีการบ่มเพาะทางสังคมและศาสนาอิสลามเข้มข้นมากกว่าในโรงเรียนรัฐบาลตามที่ Saree (2020) กล่าวถึงความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนคือทักษะในการประกอบอาชีพควบคู่กับความรู้ด้านศาสนา

อิสลามมากกว่าต้องการความรู้เชิงวิชาการแบบสากล จึงไม่แปลกใจที่ยังคงปรากฏให้เห็นความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายู-ไทยพุทธในพื้นที่ชายแดนใต้ ที่ยังต้องค้นหาความต้องการของทั้งสองฝ่ายในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ดังนั้น ประเด็นความสนใจจะปกป้องศาสนาอิสลามไว้กับอัตลักษณ์มลายู ด้วยกลัวจะสูญเสียไปนั้น จึงเป็นความต้องการของคนมลายูที่มีจุดยืนรักษาระดับความแข็งแกร่งของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายู (ดังผลวิจัยที่ได้จากภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูที่ระดับแข็งแกร่ง) ขณะที่จุดยืนหรือตำแหน่งของฝ่ายรัฐคือ สนใจที่การบูรณาการหลอมรวมความเป็นไทยหนึ่งเดียวกับรัฐส่วนกลาง (พหุวัฒนธรรมเชิงเดี่ยวของรัฐไทย) โดยต้องการความเป็นคนไทยหนึ่งเดียวกันที่ไม่แบ่งแยกกัน เป็นจุดยืนหรือตำแหน่งจากนโยบายรัฐที่ต้องการปกครองแผ่นดินไทยแบบเดียวกัน จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุดตลอดมาจนปัจจุบัน ดังที่ Sing Suriya (2015) สรุปไว้ว่าความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์ที่นิยามอีกฝ่ายเป็นศัตรู ต้องดำเนินไปตาม “ตรรกะแห่งอัตลักษณ์” อันเป็นการนิยาม “ความเหมือนด้วยความแตกต่าง” และ “ความต่างด้วยความเหมือน” การทำความเข้าใจอัตลักษณ์ฝ่ายตรงข้าม แนวทางแก้ไขคือเน้น “การเคารพยอมรับฝ่ายตรงข้ามอย่างที่เขาเป็น” นำมาซึ่งทางออกร่วมกัน เพื่อสร้างสันติภาพในภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูให้เกิดขึ้นมาด้วยการค้นหาจุดร่วมกัน เพื่อสร้างข้อตกลงด้วยกัน และยอมรับข้อตกลงด้วยไมตรีสัมพันธ์ภาพที่ปกติ ด้วยการปรองดองกัน สร้างพื้นที่ร่วม (Common Space) เพื่อสร้างสันติภาพจากทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งจะกล่าวไว้ในข้อเสนอแนะสรุปต่อไป

ข้อค้นพบที่สองเกี่ยวกับความห่างทางสังคม จัดระดับความห่างทางสังคมได้ 2 กลุ่ม (ตามภาพที่6) คือ**กลุ่มที่ค่อนข้างใกล้ชิด** เป็นกลุ่มศาสนาพุทธ ($\mu=2.883$) กับ**กลุ่มเป็นกลาง** เป็นกลุ่มการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล ($\mu=3.789$) กลุ่มเพศชาย ($\mu=4.005$) กลุ่มเพศหญิง ($\mu=4.4670$) กลุ่มศาสนาอิสลาม ($\mu=4.473$) และกลุ่มการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ($\mu=4.550$) นอกจากนั้นยังพบความแตกต่างของการบ่มเพาะ

ทางสังคมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความห่างทางสังคมมากกว่าการบ่มเพาะทางสังคมจากโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4 และพบว่า เพศหญิงมีความห่างทางสังคมมากกว่าเพศชาย ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อ 5 อีกทั้งยังพบว่า ศาสนาอิสลามมีความห่างทางสังคมมากกว่าศาสนาพุทธ ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อ 6 อย่างไรก็ตาม แม้ในความห่างทางสังคมที่มากน้อยต่างกันในแต่ละกลุ่มนั้น เกือบทั้งหมดอยู่ในระดับความห่างทางสังคมที่เป็นกลาง พบข้อสังเกตคือ แต่ละกลุ่มอยู่ในระดับที่ไม่ห่างไกลและไม่ใกล้ชิด นี่แสดงถึงทิศทางที่สามารถจะปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ใกล้ชิดหรือห่างไกลได้ทั้ง 2 ทิศทาง ในการจัดการความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์มลายูเพื่อการสร้างสันติภาพในพื้นที่ได้ด้วยกลไกจากข้อค้นพบที่สาม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อกันเป็นแนวทางปรับระดับความแข็งแกร่งในอัตลักษณ์มลายูและความห่างทางสังคม

ข้อค้นพบที่สาม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูกับความห่างทางสังคม (จากตารางที่ 8) พบว่าภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = 0.364$) ที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับความห่างทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ยอมรับสมมติฐาน ข้อ 7 ซึ่งหมายถึง เมื่อภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูมีระดับแข็งแกร่งต่ำจะมีทิศทางของความห่างทางสังคมไปที่ระดับค่อนข้างใกล้ชิด หรือใกล้ชิดมาก และหากภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูแข็งแกร่งสูงจะมีทิศทางของความห่างทางสังคมไปที่ระดับห่างไกลหรือห่างไกลมาก อันจะนำไปใช้ปรับเปลี่ยนเจตคติเพื่อการสร้างสันติภาพร่วมกันในพื้นที่ ที่ทั้งฝ่ายรัฐ และคนมลายูในพื้นที่ต้องแสวงหาความต้องการร่วมกันให้บรรลุผลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางการสร้างสันติภาพในภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูและความห่างทางสังคมได้โดยการปรับระดับจากความแข็งแกร่งของภาพพจน์เหมารวมอัตลักษณ์มลายูในกลุ่มคนมลายูมุสลิมไปสู่ระดับเป็นกลาง หรือระดับแข็งแกร่งต่ำ จะส่งผลให้ระดับความห่างทางสังคมที่เป็นกลางไปอยู่ในระดับค่อนข้างใกล้ชิด หรือใกล้ชิดมาก ความขัดแย้งในสังคมจะลดลงตามไปด้วย

ความสงบสุขและสันติภาพย่อมเกิดขึ้นได้ เริ่มต้นจากฝ่ายรัฐต้องปรับเปลี่ยนท่าที การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้จากเดิม ๆ ที่ใช้อยู่ นั้นกับคนมลายูมุสลิมในพื้นที่ ด้วยการสร้างความเชื่อมั่นให้คนมลายูรู้ความ กังวลและไว้วางใจได้ว่าจะไม่กลืนกลายวัฒนธรรม ภาษา อัตลักษณ์มลายู และ ศาสนาอิสลามไปจากคนมลายู ปรับแนวทางการสร้างความมั่นคงแห่งชาติจาก นโยบายพหุวัฒนธรรมวัฒนธรรมไทยเชิงเดี่ยวออกไปจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้วยการตระหนักมองเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ ทางชาติพันธุ์ที่หลากหลายในประเทศไทยแทนการมองเชิงลบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ในการแบ่งแยกความเป็นไทยออกไปนั้น แล้วสนับสนุนและส่งเสริมให้คงสภาพ ทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้ดำรงอยู่ได้โดยไม่ทำให้เปลี่ยนไปเป็นคน ไทยใช้เพียงภาษาไทยทำให้ละทิ้งภาษาแม่ของคนชาติพันธุ์นั้น ๆ การส่งเสริมให้ คนไทยในพื้นที่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่คนไทยได้เรียนรู้และสามารถพูดสื่อสารด้วย ภาษาถิ่นนั้น ๆ ได้ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ หรือปรับเข้า หาคอนในพื้นที่ แทนที่จะนำคนพื้นถิ่นมาปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นคนไทยใช้ ภาษาไทย และควรให้สิทธิความเท่าเทียมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยหลีกเลี่ยงการใช้วัฒนธรรมไทยไปกดทับวัฒนธรรมย่อยอื่น ๆ ให้ต่ำกว่า โดยเฉพาะกับวัฒนธรรมอัตลักษณ์มลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่กำลังต่อสู้ ในระดับพื้นที่ท้องถิ่น นี่เป็นแนวทางหนึ่งที่น่าจะสร้างสันติภาพในพื้นที่นี้ จึงนำเสนอให้พิจารณาทบทวนการใช้นโยบายรักษาความมั่นคงแห่งชาติด้วยการ นำหลักการใช้พหุวัฒนธรรมเชิงเดี่ยว (การกลายเป็นไทยเชิงเดี่ยว: Mono-Thai Ethnic Stereotypes) ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันที่คนมลายูไม่สามารถจะยอมรับได้ ในนโยบายนี้ และการนำพหุวัฒนธรรมที่หลากหลายวัฒนธรรมมาใช้แทนที่

⁵ ในพื้นที่พิเศษเฉพาะที่หลายวัฒนธรรม มีชนกลุ่มใหญ่พูดภาษาแม่เป็นหลัก (พุดมลายู) การยอมรับวัฒนธรรมของ ชนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ ด้วยการทำให้คนในพื้นที่ที่ไม่ใช่คนมลายูสามารถพูดและสื่อสารมลายูได้เท่าเทียมกับภาษาไทย ตัวอย่างเช่น ในโรงเรียนของรัฐทุกแห่งในพื้นที่นี้ ควรเปิดโอกาสมีการเรียนการสอนภาษามลายู (นอกเหนือจาก ภาษาไทย) แก่นักเรียนทุกคน เพื่อให้เด็กเรียนสามารถพูดอ่านมลายูได้อย่างทั่วถึงกัน เช่นเดียวกับเด็กมลายูที่ต้องเรียน ภาษาไทยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ควรจะพูดอ่านฟังมลายูและสื่อสารได้ตาม สมควรใจเพื่อให้คนในสังคมเข้าใจกันได้หลากหลายภาษาอย่างไร้อคติปิดกั้นทางภาษาใดภาษาหนึ่งออกไป (การใช้ พหุภาษาที่ไม่กดทับภาษาใดภาษาหนึ่งในพื้นที่นั้น)

เพื่อการสร้างสันติภาพในพื้นที่นี้ เป็นข้อเสนอแนะหนึ่งที่จะนำไปสู่การถกเถียงกันในวาระต่อไป

2. ในทำนองที่กลับกัน กลุ่มคนมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของพื้นที่ ก็ควรปฏิบัติทำนองเดียวกันกับคนต่างวัฒนธรรมที่ไม่ใช่คนมลายู โดยไม่แบ่งแยกกันตนเองออกไปจากสังคมคนต่างวัฒนธรรมมลายู ไม่แบ่งเฉพาะสร้างแนวคิดให้เกิดความรู้สึกที่แตกแยกกัน โดยไม่สนใจความเมตตาการุญ ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ตามหลักคำสอนศาสนาอิสลามไปกลบสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในสังคมที่หลากหลาย อันจะสร้างความขัดแย้งกันแบบไม่รู้จบต่อคนนอกมลายูที่อาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงแบบไม่สิ้นสุด ซึ่งมีใช้ตามหลักการของศาสนาใด การยึดถือในอัตลักษณ์นิยมเชิงเดี่ยวมลายูก็ไม่ต่างอะไรกับพหุวัฒนธรรมไทยเชิงเดี่ยว ที่ทั้งสองลักษณะนี้สามารถทำให้สังคมลูกเป็นไฟเผาไหม้แล้วมอดม้วยไปได้ ดังนั้นการอิงตนเป็นอารยธรรมชาตินิยมเชิงเดี่ยวที่อิงศาสนา (Religious Ethnicities) โดยไม่คำนึงถึงกลุ่มอื่นซึ่งเป็นสมาชิกร่วมในสังคมที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันจะไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นได้เช่นกัน จึงต้องอาศัยการตอบสนองความสนใจของทั้งสองฝ่ายได้โดยยอมเสียสละความต้องการของตนเองลงบ้าง นำมาซึ่งการสร้างข้อตกลง ยอมรับข้อตกลงด้วยไมตรีสัมพันธ์ภาพที่ปกติและการปรองดองกัน เป็นพื้นที่ร่วมเพื่อการสร้างสันติภาพจากทั้งสองฝ่ายที่ต้องตกลงร่วมกันด้วยการรอมชอมกันทั้งสองฝ่าย โดยต้องร่วมกันแสวงหาข้อตกลงที่ร่วมกันทั้งสองฝ่ายได้ การเปิดเวทีสาธารณะเพื่อนำมาซึ่งข้อตกลงร่วมกันจากหลากหลายฝ่ายล้วนต้องผ่านการใช้เวลาร่วมกัน เพื่อการสร้างเป้าหมายเดียวกันในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินแสวงหาหนทางร่วมกันในการสร้างสันติภาพในพื้นที่ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ที่หลากหลายสวยงาม ดุจดอกไม้ที่มีหลากสี การใช้สันติสนทนา เพื่อสร้างความตระหนักรับรู้ร่วมกัน ในการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง (Conflict Transformation) โดยต้องยอมรับร่วมกันในการแก้ไขความขัดแย้ง ต้องมีความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ให้มีความยืดหยุ่น (Flexibility) และต้องลงมือรับผิดชอบร่วมกันกำหนดขอบเขตแนวทางการวางกรอบร่วมกันของคนในพื้นที่ ในการดำรงอัตลักษณ์ ความเชื่อทาง

ศาสนาที่ต้องทำความเข้าใจร่วมกัน และอัตลักษณ์ที่ต้องแปรเปลี่ยนไปในทางที่สร้างสรรค์ทันกับยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

- Binji, A., Laomen, A., & Ismail, S. (2015). *Patani... History and Politics in the Malay World* (4th Ed). Foundation for Islamic Culture Region under.
- Chuenhuman, O. (1973). *Psychology of Prejudice*. Ramkhamhaeng University Press.
- Farungsang, B. (2014). *Education in the Southern Border Multicultural Ways: Knowledge Management Education for Peace* (2nd Ed). Somjainuk Publishing, Print and Copy Center.
- Hiranpaisitkul, T. (2022). *Social Distance and Malay Identity's Ethnic Stereotype of the Younger Generation in Social Diversity of Pattani* (Master Thesis). Prince of Songkla University.
- Jeman, V. (2015). "The Battle of the Patani Liberation Movement" In: Binji. A., Suhaimi, L. (4th Ed.), Ismail (BA), *Patani History and Politics in the Malay World Southern Islamic Culture Foundation*.
- Jitpiromsri, S. (2020). *Research Methodology Discourse on Methodology in Political Science Research, Policy Science and Peace Studies*. Phaph phimph Co., Ltd. Press.
- Jithesh, K. (2017). *Negotiation skills for the Medical administrator-Part-I*, Retrieved Oct 13, 2022, from <https://www.linkedin.com/pulse/negotiation-skills-medical-administrator-part-i-mba-hosp-admin-?trk=pulse-article>
- Kitiwiphak, L. (2011). *Attitudes and Opinions*. Ramkhamhaeng University Press.
- Marddent, A. (2017). The Concept of Islamic Feminism: A Review. *The Thammasat Journal of History*, 4(1), 63-113.

- Narkurairattana, P. (2018). Playing the role of an insider, reflection on the dialogue on the issue of wearing Hijab in Pattani. *Rusamilae Journal*, 39(2), 21-32.
- Paenae, B. (2013). *Malay Muslims: Ethnic Identity and Religious in Bekong District, Yala Province* (Bachelor Thesis). Thammasat University.
- Piyasiripphon, N., Phipitphan, P., & Ratchesan, N. (2018). *Dynamic of the Multicultural Communities in the midst of Melayu Patani Nationalism Discourse in Deep South of Thailand* (Research Report). Naresuan University.
- Saiphon, P. (2016). *The 5th Multicultural Dialogue, Politics on Ethnic Classification* Retrieved January 10, 2021, from channel.sac.or.th/th/website/video/detailnews/587
- Samaun, B., Yute, S., & Ismael, S. (2008). *The Muslims in Thai society* (Research Report). Chulalongkorn University.
- Saree, A. (2020). *Circumstances and Subjectivities Influencing the Parents' Decision on Sending their Children to Public Schools of Multicultural Society in the Southern Provinces of Thailand: A Case Study of Nong Chik District, Pattani Province* (Master Thesis). Prince of Songkla University.
- Sing Suriya, P. (2015). *Conflict, identity and respect In Tamtai, M. (Ed), Philosophical and cultural dimensions of peacebuilding.* (p. 58-150). Torch Publishing House.
- Tuansiri, E., Pathan, D., & Kona, A. (2019). *On the Fragile Relationships between Buddhists and Muslims in Thai Society*. Smilan Press.